Č. 10.283.

Pojištění nemocenské, invalidní a starobní: Jest polovina pojistného připadající na zaměstnance, kterou zaměstnavatel se mzdy nesráží, ač k poskytování výhody takové není povinen, příjmem započitatelným do mzdy ve smyslu ustanovení § 10 zák. o soc. pojištění?

(Nález ze dne 19. ledna 1933 č. 825.)

Věc: Dr. František Š. v B. proti radě zemského hlavního města Brna o nemocenské, invalidní a starobní pojištění.

Výrok: Stížnost se zamítá pro bezdůvodnost.

Důvody: Okresní nemocenská pojišťovna v Brně předepsala st-li za Františku V. za období od 27. října do 28. prosince 1929 pojistné nemocenské, invalidní a starobní v úhrnné částce 68 Kč 95 h. Odvolání, které st-l z výměru toho podal, městská rada zem. hlav. města Brna nař. rozhodnutím nevyhověla v podstatě z těchto důvodů: Okresní nemocenská pojišťovna zařadila v platebním výměru pomocnici v domácnosti do III A) b) mzdové třídy. Odvolatel domáhá se zařadění její do II. A) a) mzdové třídy, t. j. tak, jak byla zařaděna do vydání plat. výměru, ježto v požitcích jejich se nic nezměnilo. Pojišťovna odůvodňuje zařadění do III. A) b) mzdové třídy tím, že odvolatel platí dobrovolně za pomocnici v domácnsti polovinu pojistného ze svého, a že tato polovina pojistného jest započítatelná do mzdy. Předmětem sporu jest tedy otázka, zda polovina pojistného, kterou zaměstnavatel, neuplatňuje práva daného mu zákonem (§ 164 odst. 1 zák. o soc. poj.), platí dobrovolně za pomocnici v domácnosti, jest započítatelným příjmem ve smyslu § 10 cit. zák. K této sporné otázce jest přihlížeti se stanoviska §§ 10 a 164 cit. zák. Podle § 10 patří ke mzdě veškeren příjem za smluvenou práci, pokud není nahodilý, a dále veškeré druhy přídavků. Podle § 164 může zaměstnavatel část pojistného, připadající na zaměstnance, při výplatě mzdy sraziti; ale neuplatní-li tohoto práva, zaniká toto právo, a může ho užíti jen tehdy, neuplynul-li od oné výplaty více nežli měsíc. Není sporu o tom, že zaměstnavatel, který platí dobrovolně polovinu pojistného za pomocnici v domácnosti, zvyšuje tím její příjem, poněvadž kdyby tomu tak nebylo, byl by její příjem menší. Dále není sporu o tom, že zaměstnavatel, zaplativ polovinu pojistného dobrovolně, nemůže práva daného mu zákonem na srážku pojistného uplatniti, uplynul-li od poslední výplaty více než měsíc. Právo na srážku pojistného zaniká tedy po měsíci od výplaty mzdy. Ze všech těchto okolností jest vidno, že dobrovolně placené pojistné za pomocnici v domácnosti jest započítatelným příjmem ve smyslu § 10 cit. zák. Pomocnice v domácnosti má měsíčního platu 150 Kč, a připočte-li se polovina pojistného, jest její zařadění do III. A) b) mzdové třídy podle ustanovení §§ 10 a 12 cit. zák. správné. Při tom poukazuje se na analogii ustanovení § 29 vl. nař. o přímých daních z 20. prosince 1927 č. 175 Sb., podle kterého srážce daňové jsou podrobeny všechny hrubé požitky včetně tak zv. sociálních břemen, převzatých plátcem k placení.

O stížnosti, domáhající se zrušení tohoto rozhodnutí pro vadnost řízení a nezákonnost, uvážil nss toto:

Stížnost vytýká především jako vadu řízení, že prý odporuje spisům zjištění žal. úřadu, že st-l platí dobrovolně polovici pojistného ze svého za svou pomocnici v domácnosti. St-l proti tomu dovozuje, že podle § 163 zák. o soc. poj. jest již podle zák. povinen sám zaplatiti celé pojistné, jež se jen jemu předepisuje, takže platí-li pojišťovně celé pojistné, nečiní tak dobrovolně, nýbrž na základě zákona.

Námitku tuto nemohl nss uznati důvodnou. St-l prohlásil při svém protokolárním výslechu u městské rady dne 14. března 1930 výslovně, že polovici pojistného, připadající podle zák. na pojištěnku, uhradil dosud ze svého. Také Františka V. potvrdila při svém výslechu dne 18. února 1930, že st-l jí pojistné ze mzdy nestrhuje. Podle § 162 odst. 1 zák. o soc. poj. hradí z pojistného zaměstnavatel i zaměstnanec po jedné polovině, a podle § 164 může zaměstnavatel část pojistného, připadající na zaměstnance (§ 162) při výplatě mzdy sraziti částkou, která připadá poměrně na toto platební období mzdové. Nepoužil-li zaměstnavatel tohoto zákonem mu poskytnutého srážkového oprávnění, nýbrž zapravuje pojišťovně celé pojistné ze svého, jak to činil podle vlastního svého prohlášení st-l za Františku V., pak hradil jednu polovici pojistného na ni připadající aniž byl k tomu po zákonu povinen, tedy ze své dobré vůle čili dobrovolně. Zjištění žal. úřadu, že st-l platil za jmenovanou polovinu pojistného dobrovolně, t. j. hradil ji ze svého, jest tedy ve shodě se spisy. Poukaz stížnosti na ustanovení § 163 nemůže toto zjištění vyvrátiti jako nesprávné. Podle něho jest arci zaměstnaavtel povinen platiti nemocenské pojišťovně celé pojistné, ale ustanovením tím ukládá zákon zaměstnavateli jen formálně platební povinnost t. j. povinnost odváděti pojišťovně také polovici pojistného, jejíž materielní úhradu ukládá však zákon v § 162 odst. 1 zaměstnanci. Poskytuje-li zaměstnavatel úhradu také této polovice pojistného pojišťovně ze svého, aniž ji sráží se mzdy zaměstnancovy, lze zajisté právem říci, že ji platí dobrovolně, neboť podle zákona k tomu nucen není.

Jako neúplnost řízení vytýká stížnost dále, že v naříkaném rozhodnutí nebylo zjištěno, že st-l podle služební smlouvy nepřevzal na sebe povinnost platiti polovici pojistného, na Františku V. připadající, ani že se nevzdal práva požadvati od ní náhradu této polovice pojistného.

Ani tuto námitku neshledal nss odůvodněnou, neboť zjištění těchto skutečností nemělo rozhodujícího právního významu pro řešení sporu, ve kterém šlo jen o to, zda polovici pojistného, připadající na st-lovu pomocnici v domácnosti, st-lem se mzdy nesraženou, sluší pokládati za mzdu, t. j. za příjem za smluvenou práci ve smyslu § 10 zák. o soc. poj. V něm běželo tedy jen o fakt, zda ona polovice pojistného byla st-lem jeho zaměstnankyni se mzdy srážena či nikoli. A tato skutečnost byla v nař. rozhodnutí bezvadně zjištěna negativně.

Vycházeje z tohoto skutkového zjištění, vyslovil žal. úřad v nař. rozhodnutí právní názor, že zaměstnavatelem dobrovolně zaplacená polovice pojistného, připadající na zaměstnance, jest do mzdy započitatelným příjmem ve smyslu ustanovení § 10 zák. o soc. poj.

Stížnost proti tomu namítá, že žal. úřad vykládá toto ustanovení nesprávně a dovozuje, že v tom případě, neuplatnil-li zaměstnavatel nahodile v zákonné lhůtě při výplatě mzdy svého práva ke srážce polovice pojistného připadající na zaměstnance, aniž byl k tomu podle smlouvy povinen, a aniž se tohoto svého práva vzdal, jde zřejmě o příjem zaměstnance čistě nahodilý, na který on nemá nároku, a který mu při dalších výplatách připadnouti nemusí, ježto zaměstnavatel může použíti při nich svého práva na srážku pojistného.

Lze připustiti, že hmotná výhoda, které se dostalo zaměstnanci tím, že zaměstnavatel nepoužil nahodile, t. j. jen ojediněle svého práva na srážku části pojistného, připadající podle zákona na zaměstnance, při výplatě mzdy, jest jeho příjmem nahodilým ve smyslu § 10 a že proto nesraženou částku pojistného nelze v takovém případě pokládati za součást mzdy pojištěncovy, směrodatné podle §§ 10 a 12 pro zařazení jeho do mzdové třídy. Leč v daném případě nešlo jen o jednotlivé, ojedinělé nesražení části pojistného st-lem se mzdy jeho pomocnice v domácnosti, nýbrž o pravidelné, opakující se nevykonávání přípustných srážek pojistného. Z tohoto skutkového zjištění vycházel také žal. úřad a měl pro ně v obsahu výpovědí jak st-le tak i Frant. V. náležitý podklad. Nesrážel-li st-l polovici pojistného se mzdy své zaměstnankyně, nýbrž uhrazoval-li ji, jak udal, dosud, tedy stále ze svého, pak hmotná výhoda, kterou ona z toho měla, byla příjmem rázu pravidelného a stálého za smluvenou práci, neboť byla tu příčinná souvislost mezi onou výhodou a existencí pracovního poměru, a byla tedy součástí jejího pracovního výdělku (mzdy) podle § 10 (sr. Boh. A 9997/32) a to nikoli nahodilou. Skutečnosti, že st-l podle smlouvy nebyl povinen hraditi pojistné za svou pomocnici v domácnosti, že se práva na srážku jeho, jemu po zákonu příslušejícího, nevzdal, a že je může budoucně kdykoli vykonati, jsou právně irelevantní, neboť i kdyby byly správné, neplynulo by z nich ještě logicky nutně, že příjem, který měla V. z toho, že jí st-l dosud nesrážel se mzdy pojistné na ni připadající, měl povahu příjmu čistě nahodilého.

Že by hmotnou výhodu, kterou má zaměstnanec z toho, že mu zaměstnavatel nesráží pojistné se mzdy, nebylo lze vůbec pokládati za mzdu (příjem) ve smyslu § 10 zák. o soc. poj., stížnost nenamítá.

Je-li nesporné, že st-lova pomocnice v domácnosti měla měsíční mzdu 150 Kč a k tomu ještě příjem, který jí plynul z toho, že st-l nesrážel jí vůbec se mzdy polovici pojistného na ni připadající, a jejž dlužno ve smyslu § 10 zák. o soc. poj. pokládati za součást mzdy, ježto nebyl nahodilý, pak žal. úřad na tomto podkladě uznal právem, že zařadění pomocnice v domácnosti do III. A) b) mzdové třídy jest podle §§ 10 a 12 cit. zák. správné. Nař. rozhodnutí nelze proto shledati nezákonným.

Poukaz žal. úřadu na ustanovení § 29 vl. nař. č. 175/27 nemá v nař. rozhodnutí povahy a významu rozhodovacího důvodu, o který by nař. rozhodnutí bylo opřeno, nýbrž jest jen jakýmsi upozorněním na daňové předpisy o srážkách tak zv. sociálních břemen. Není proto třeba zabývati se výtkou stížnosti, že poukaz ten jest nepřípadný, neboť i kdyby měla v tom stížnost pravdu, neměnilo by to nic na zákonitosti nař. rozhodnutí.